

Povijesno društvo Koprivnica

Uz 35 godina djelovanja

LIDIJA VRANAR

1. Povjesničari osnivaju društvo

Prije nešto više od 35 godina, koprivnički intelektualci, na čelu s prof. dr. sc. Dragutinom Feletarom, pokrenuli su inicijativu za osnivanjem Povijesnog društva Koprivnica. U Glasu Podravine, 10. veljače 1984., Zorko Marković objavio je tekst pod naslovom *Povjesničari osnivaju društvo* u kojem navodi da je pri Muzeju grada Koprivnice osnovana radna grupa koja priprema materijale za osnivanje Povijesnog društva Koprivnica. U to doba djelovao je Savez povijesnih društava Hrvatske koji je bio slabo aktivan te se u pojedinim hrvatskim gradovima, među kojima je bila i Koprivnica, pojavila inicijativa za osnivanjem sličnih, lokalnih društava podružnica. U Virju, mjestu nedaleko Koprivnice, 1983. godine uz podršku Muzejskog društva sjeverozapadne Hrvatske, osnovana je vrijedna muzejska zbirka koja i danas, zanimljivim eksponatima, plijeni pažnju posjetitelja. Aktivan član Muzejskog društva bio je i dr. Feletar te je na sastanku muzealaca sjeverozapadne Hrvatske u Virju, na njegov prijedlog, osnovan Inicijativni odbor za osnivanje Povijesnog Društva Koprivnice.

U objavljenom tekstu, Zorko Marković, navodi da će Savez povijesnih društava Hrvatske, na trošak centrale, slati u Koprivnicu predavače iz Zagreba i ostalih

gradova, ali naglašava da će se Inicijativni odbor zalagati da većinu predavanja održe sami Koprivničanci koji se bave proučavanjem povijesti u najširem smislu, od radničkog pokreta i NOB-a, preko poslijeratne izgradnje, do starije povijesti, ekonomske povijesti, arheologije, etnografije, lingvističkih istraživanja, književne povijesti te povijesnih i socioloških tema. Iz teksta se može zaključiti da je cilj osnivanja Povijesnog društva bio promicanje mladih povjesničara iz Podravine kao i detaljnije istraživanje zavičajnih tema koje su u ono doba bile nepravedno zapostavljene. Osim toga, kao član Inicijativnog odbora, Zorko Marković naglašava da bi Društvo trebalo biti inicijator ili čak organizator izložbi i stručnih ekskurzija na hrvatskim lokalitetima iz bliže i daljnje prošlosti. Članovi Društva brinuli bi o prikupljanju povijesnih dokumenata i očuvanju kulturno-povijesnih spomenika, a bazirali bi se na građi koja je vezana uz Koprivnicu i Podravinu. U skladu s tadašnjim vremenom, društvo bi, naravno, surađivalo sa Savezom socijalističke omladine, organizacijom Saveza udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata (SUBNOR-a), Socijalističkim savezom radnog naroda kao i s ostalim društveno-političkim organizacijama. Za buduće članove Povijesnog društva predložena je i godišnja članarina u iznosu od 360 tadašnjih dinara.

Ideja koprivničkih intelektualaca je realizirana, a Povijesno društvo Koprivnica je osnovano. Zahvaljujući velikom entuzijazmu njenih osnivača kao i svih članova koji su se tijekom godina aktivno uključivali u rad, Društvo se u kontinuitetu održalo punih 35 godina, ali i zadržalo prvobitnu ideju osnivača – očuvanje i promicanje kulturno-povijesne baštine Podravine i Hrvatske.

2. Osnivačka skupština društva

U nazočnosti tridesetak ljubitelja povijesti, u prostorijama koprivničke Galerije, 23. ožujka 1984., održana je osnivačka skupština Povijesnog društva Koprivnica. Za predsjednika Društva izabran je povjesničar Franjo Horvatić, tadašnji ravnatelj Muzeja grada Koprivnice, potpredsjednik je postao Dragutin Feletar, a mladi koprivnički arheolog, Zorko Marković imenovan je tajnikom. Lokalni list Glas Podravine objavio je članak o osnivanju Povijesnog društva Koprivnica kao i o prvom predavanju uglednog hrvatskog povjesničara s Filozofskog Fakulteta, Dragutina Pavličevića, na temu *Narodni pokret 1983. g. u Hrvatskoj i njegov odjek u Koprivnici*.

Od prvih četrdesetak članova iz godine osnutka, broj članova se postepeno povećavao, ne samo učiteljima i profesorima povijesti, nego i koprivničkim građanima, ljubiteljima povijesti različitih zanimanja i životne dobi. Danas društvo broji oko dvjestotinjak aktivnih članova od kojih najmlađi član ima 5 godina, a najstariji preko 90.

3. Aktivnosti društva

Godine 1986. dotadašnji predsjednik Društva, Franjo Horvatić odstupio je s dužnosti te je, na prijedlog dr. Dragutina Feletara i uz podršku tadašnjih članova, nova predsjednica postala Ružica Špoljar, učiteljica povijesti u OŠ »Antun Nemčić Gostovinski«. Upravo je Ružica Špoljar,

svojom upornošću, znanjem i velikim trudom podigla Povijesno društvo na jednu višu razinu čime je, kao dugogodišnja predsjednica dala aktivan doprinos razvoju civilnog društva kroz prosvjetno-pedagoški, kulturni i humanitarni rad. Više od 30 godina Ružica Špoljar uspješno je vodila Povijesno društvo Koprivnica koje je postalo cijenjeno i prepoznatljivo po svojem djelovanju na očuvanju kulturno-povijesne baštine te promicanju svjetske, nacionalne i zavičajne povijesti. Uloga Povijesnog društva u obogaćivanju znanstvenog, kulturnog i društvenog života grada prepoznata je i u široj društvenoj zajednici te je 2004. godine nakon 20 godina uspješnog djelovanja, Društvo primilo Plaketu grada Koprivnice. Teško je nabrojiti sve aktivnosti koje su tijekom 35 godina djelovanja bile realizirane u organizaciji Povijesnog društva Koprivnica. Održana su brojna predavanja s povijesnom tematikom, ali i predavanja s područja umjetnosti, kulture i filozofije. Osobito su bila zanimljiva ona o aktualnim društvenim temama koje su izazvale veliki interes javnosti. O popularnosti predavanja u organizaciji Povijesnog društva, svjedočila je brojna koprivnička publika koja je često ispunjavala prostore Gradske vijećnice do posljednjeg mjesta.

Velikom zaslugom mladog koprivničkog znanstvenika dr. Hrvoja Petrića, Povijesno društvo je bilo organizator kvalitetnih znanstvenih skupova koji su okupili ugledne povjesničare iz Hrvatske, ali i inozemstva. Održan je znanstveni skup o Josipu Vargoviću, koprivničkom gradonačelniku koji je početkom 20. stoljeća potaknuo gospodarski razvoj grada, o povjesničaru Rudolfu Horvatu, o ulozi i političkom djelovanju Antuna i Stjepana Radića, zatim o podravskom političaru i pjesniku Mihovilu Pavleku Miškini te o kulturnoj baštini Koprivnice. Posebno je bio zapažen i u gradu dobro prihvaćen znanstveni skup »Koprivnica – okoliš, ljudi i grad u dugom trajanju« koje je Povijesno društvo organiziralo povodom 650-og rođendana grada Koprivnice. Svoju obljetnicu, 35 godina uspješnog djelovanja, Povijesno društvo

Sl. 1. Društvo jednom godišnje organizira skup kojim se osvrće na pojedino podravskog mjesto, njegovu kulturnu i prirodnu baštinu.

obilježilo je Međunarodnim znanstvenim skupom »Povijest okoliša rijeke Drave«, 24. i 25. svibnja 2019. godine. Osim stručnih predavanja koja su prezentirali ugledni znanstvenici iz Slovenije, Mađarske i Hrvatske, pod vodstvom dr. Hrvoja Petrića i profesora povijesti Nikole Cika, posjetitelji stručnog skupa uživali su i u ljepotama rijeke Drave te slikovitim podravskim selima koja su tom prigodom posjetili: Molve, Ferdinandovac, Podravske Sesvete, Batinska, Kalinovac i Đurđevac. Posebna atrakcija je bila vožnja starom skelom po rijeci Dravi te uživanje u tradicionalnim specijalitetima u tipičnom seoskom ambijentu obitelji Karlovčan u malom podravskom mjestu Brodić.

Gotovo da nema mjesta ili grada u Hrvatskoj gdje članovi Povijesnog društva u proteklih 35 godina nisu bili. Upoznali su prirodne ljepote, kulturno-povijesne znamenitosti, tradiciju i ljude diljem Lijepe Naše. Proputovali su i veliki dio Europe, posebno Italiju, Mađarsku, Sloveniju, Njemačku, Češku, Slovačku, Tursku, Bugarsku, Rusiju, Finsku... Iako su stariji članovi Društva proputovali veliki dio Hr-

vatske i svijeta, Podravina im je uvijek bila na prvome mjestu, što dokazuje realizacija brojnih aktivnosti vezanih za Koprivnicu i Podravinu. Članovi Povijesnog društva zavirili su u svaki kutak Podravine, promovirali zanemarene stare zanate kao i zaboravljene ili nepravedno zanemarene male ljude koji su svojim djelima promovirali Koprivnicu i podravski kraj. Među članovima Društva, ali i kod ostalih građana Koprivnice, posebno je omiljena aktivnost predstavljanje kulturno-povijesne baštine podravskih općina. Tom se prigodom promovira povijesni razvoj općine, kulturno-povijesne znamenitosti, poznate osobe, običaji, tradicija, pjesme i plesovi. Ovakve manifestacije uobičajeno završavaju degustacijom vina i kulinarskim delicijama, karakterističnim za podravski kraj koji se te godine predstavlja. Do sada su predstavljene podravske općine Koprivnički Ivanec, Peteranec, Koprivnički Bregi, Molve, Legrad i Virje.

S obzirom da se 2019. godine obilježavala 100. obljetnica priključenja Međimurja Hrvatskoj, bio je to povod organizacijskom odboru Povijesnog društva da

svoju tradicionalnu aktivnost, predstavljanje kulturno-povijesne baštine, ovaj puta posveti međimurskoj općini Donja Dubrava. Za odličnu atmosferu prigodom predstavljanja bogate kulturno-povijesne baštine pobrinuli su se članovi Kulturno-umjetničkog društva Seljačka sloga kao i brojni Međimurci koji su ovom prigodom donijeli djelić svog kraja u Dom mladih u Koprivnicu, na oduševljenje brojne publike.

O brojnim putovanjima, stručnim predavanjima, susretima, promocijama knjiga i svemu onom što su članovi Povijesnog društva tijekom 35 godina svog postojanja ostvarili, postoji detaljna dokumentacija koju je sve ove godine uredno vodila dugogodišnja predsjednica Ružica Špoljar. Godine 2018. vođenje Povijesnog društva preuzela je Lidija Vranar, profesorica povijesti u OŠ »Antun Nemčić Gostovinski«, a Ružica Špoljar je, uz dr. Miru Kolar Dimitrijević i akademika Dragutina Feletara, postala počasnom članicom društva. Za uspješno vođenje Povijesnog društva više od 30 godina kao i za promicanje tradicionalnih vrijednosti, humanitarni rad i razvoj civilnog društva, Ružici Špoljar su uručene dvije nagrade za životno djelo, 2017. od strane grada Koprivnice, a 2018. od Koprivničko-križevačke županije.

4. Izdavačka djelatnost i promocija društva

Scientia Podraviana, glasilo Povijesnog društva Koprivnica kontinuirano izlazi punih 30 godina. Na poticaj dr. Dragutina Feletara, aktivnosti Povijesnog društva, zajedno s Geografskim društvom, zabilježene su, 1989. godine u časopisu Scientia Podraviana. Časopis je zamišljen kao skromni informativni bilten oba društva, što je i bio u početku svog izlaženja. Prva dva broja nastala su na pisačem stroju Dragutina Feletara, a umnožavani su na šapirografu. Od samih početaka, glavni urednik Scientie bio je, tada mladi novinar, Mirko Lukavski koji ovaj posao, s velikim entuzijazmom radi punih 30 godina. Izgled, ve-

ličina i tiskarske tehnike mijenjale su se tijekom vremena, ali upornost Mirka Lukavskog kao i želja članova za izlaženjem časopisa ostala je ista kao i 2. lipnja 1989. kad je izašao prvi, legendarni broj Scientie Podraviane. Od 1989. godine u Scientiji Podraviani zabilježene su sve aktivnosti Povijesnog društva, objavljavani su stručni tekstovi, zaključci sa znanstvenih skupova, osvrti i recenzije povijesnih izdanja, reportaže, razgovori sa zanimljivim ljudima kao i predstavljanje članova Društva koji se bave specifičnim aktivnostima, a nisu izostali ni putopisi i doživljaji s putovanja, upotpunjeni fotografijama sudionika. Ne smijemo zaboraviti istaknuti kako je Povijesno društvo suizdavač i uglednog znanstvenog časopisa Podravina koji redovito izlazi od 2002. godine. Članovi društva Bolto Špoljar, Mirko Lukavski i Miroslav Kamenar tijekom svih ovih godina, svojim su fotoaparatom zabilježili i dokumentirali gotovo sve aktivnosti Povijesnog društva. U posebnim prigodama, a na radost članova, pripremali su atraktivne prezentacije i izložbe fotografija kojima su potakli sjećanja na lijepe trenutke provedene u zajedničkim druženjima tijekom proteklog vremena.

Poseban interes je izazvala izložba umjetničkih fotografija Podravine, Bolte Špoljara koja je u sklopu obilježavanja 20. obljetnice rada Povijesnog društva bila predstavljena u stručno-znanstvenom odjelu Knjižnice i čitaonice »Fran Galović« u Koprivnici.

5. Zaključak

Brojne aktivnosti Povijesnog društva Koprivnica, tijekom 35 godina djelovanja, utjecale su na oblikovanje društvene svijesti kao i na obogaćivanje znanstvenog, kulturnog i društvenog života ne samo članova Društva nego i svih građana Koprivnice, a i šire. Zahvaljujući uglednim koprivničkim znanstvenicima, akademiku Dragutinu Feletaru, dr. Zorku Markoviću, dr. Miri Kolar Dimitrijević, dr. Krešimiru

Švarcu, dr. Hrvoju Petriću kao i brojnim samozatajnim članovima koji su podržavali i aktivno se uključivali u rad, Povijesno društvo je, u kontinuitetu prisutno u javnom životu Koprivnice punih 35 godina. Po svojim aktivnostima i kvaliteti rada, postalo je prepoznatljivo u cijeloj Hrvatskoj, ali i izvan nje. Zasluga za takav status Društva ponajviše pripada dugogodišnjoj predsjednici Ružici Špoljar čija nasljednica Lidija Vranar ima namjeru i ubuduće provoditi aktivnosti kojima će Povijesno društvo i dalje biti čuvarom kulturno-povijesne baštine, a neće izostati niti organiziranje stručnih ekskurzija, atraktivnih predavanja i znanstvenih skupova koji će pridonijeti razvoju zavičajne, hrvatske i svjetske historiografije.

Izvori

- MARKOVIĆ, Zorko: *Povjesničari osnivaju društvo.* // Glas Podravine XXXIX, 5 (10. 2. 1984.), 7.
- PETERLIN, Ivan: *Povjesničari se okupljaju.* // Glas Podravine XXXIX, 11 (22. 3. 1984.), 3.
- Scientia Podraviana: informativni bilten Povijesnog i Geografskog društva u Koprivnici (ur. Mirko Lukavski), 23, 2009.
- Scientia Podraviana: informativni bilten Povijesnog i Geografskog društva u Koprivnici (ur. Mirko Lukavski), 32, 2018.
- Scientia Podraviana: informativni bilten Povijesnog i Geografskog društva u Koprivnici (ur. Mirko Lukavski), 33, 2019.
- Arhiva Povijesnog društva Koprivnica